

DARYN

**Shell
NXplorers**

**CARAVAN OF
KNOWLEDGE**

Қалдықтар

Жоспар

- Тұрмыстық қалдықтардың түрлері
- Қалдықтар мәселесі
- Полигондар мен қоқыс үйінділердің зияны (жер асты сулар, ауа ластануы, статистика)
- Қалдықтарды басқару (көму, өңдеу, қалдықтар басқару пирамидасы)
- Күнделікті өмірде немесе оқу орындарында пайда болатын қалдықтарды қалай азайтуға болады

Тұрмыс қалдықтардың түрлері

- Биодырайтын тағам қалдықтары (органикалық түрлері)
- Қауіпті (батарей, сынап бар қалдықтар)
- Электрондық қалдықтар (электр қуатымен жұмыс істейтін заттар)
- Текстиль (киім, аяқ киім)
- Макулатура
- Картон
- Пластик
- Шыны
- Металл

Қалдықтар мәселесі

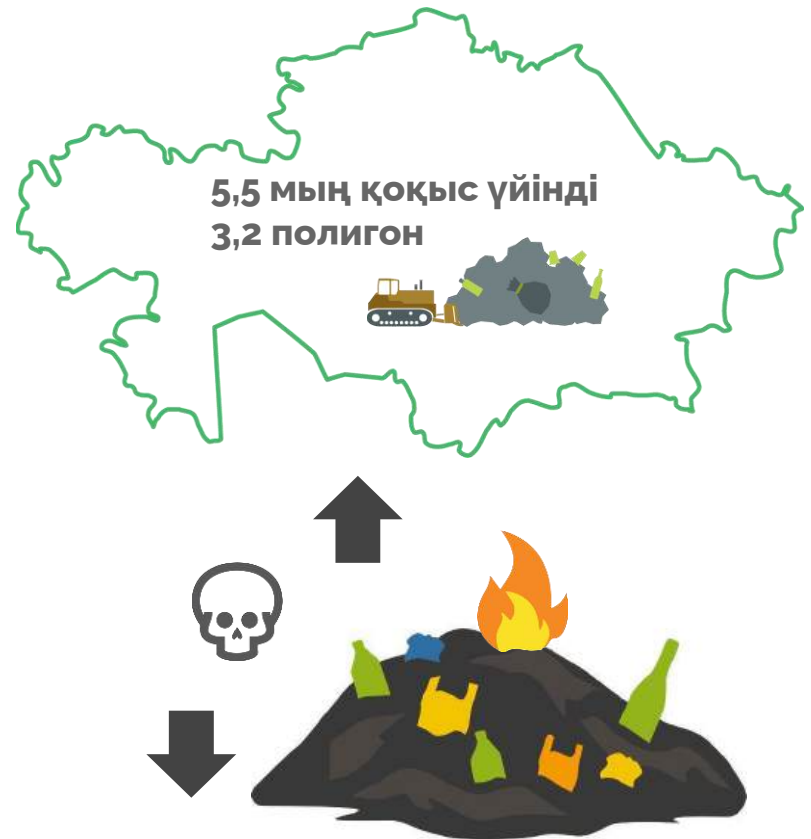

- 5,5 мың қоқыс үйінділер (2023 ж.)
- 3,2 мың полигондар
- 4-5 млн т жылына пайда болады
- 125 млн т жиналды
- 1 адам күнде 0,6 кг тудырады
- 24% өңделеді
- Экологиялық кодекс (1 шілде 2021 ж.)
- Административті кодекс бойынша айыппұл, 432-2 бап

Полигондар мен қоқыс үйіндісі

- Өрт қауіпі
- Ауа ластануы
- Топырақтың ластануы
- Жер асты сулардың ластануы
- Жағымсыз иіс
- Жануарлар мен өсімдіктерге кері әсері
- Халықаралық 1 полигон (ЭкоПолигон, Астана)
- 79% полигон санитарлық талаптарға сай емес

Қалдықтарды қалай басқарамыз?

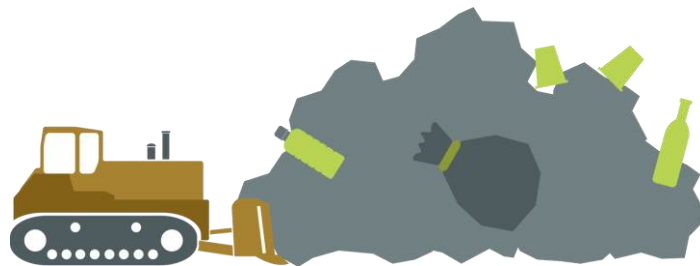
---

1. Жерге көеміз (полигон)
2. Қоқыс үйіндісі
3. Өңдейміз

24%

76%

Қалдықтарды қалай басқарамыз?

---

1. Rethink — қайта ойланыңыз
2. Refuse — бас тарт
3. Reduce — қысқарт
4. Repurpose — тағайындауды өзгерту
5. Reuse — қайта қолдан
6. Recycle — өңде
7. Rot — тыңайтқыш жаса

Қалдықтарды азайту жолдары

---

1 ҚАДАМ тағам қалдықтарын бөлек жинау

2 ҚАДАМ қалдықтарды сұраптау. Recycle

3 ҚАДАМ пайдалануды азайту. Reduce. Reuse. Refuse

Қалдықтарды азайту жолдары

Нұқтаулар:

- макулатура, шыны, металл, пластик
- металл сынықтары
- электрондық қалдықтар
- қауіпті қалдықтар (батареялар, құрамында сынап бар)
- медициналық қалдықтар
- киім

Қайдан табуға болады:

- Ecosen мобілді қолданба
- 2ГИС сайты
- Жергілікті экология департаменті
- Google

Қалдықтарды азайту жолдары

Экологизация учебных заведений

Данная инструкция предназначена для тех, кто настроен сделать учебное заведение, школу или ВУЗ, экологичным. Здесь будут описаны конкретные шаги и рекомендации по экологизации и успешному внедрению раздельного сбора отходов. Инструкция подготовлена в рамках проекта "Вовлечение молодежи и студентов в решение экологических проблем на примере города Алматы", исполняемого Казакстанско-Немецким университетом при поддержке Фонда Евразия в рамках программы "Социальные инновации в Центральной Азии", финансируемой Агентством США по международному развитию (USAID).

Координаторы проекта: Андреева Кристина, Сальменова Алия, Сайлаубекова Пакизат.

Написание текста: Беляков Михаил, Андреева Кристина, Сальменова Алия, Сайлаубекова Пакизат.

Дизайн: Андреева Кристина.

Данный проект стал возможным благодаря помощи американского народа, оказанной через Агентство США по международному развитию (USAID). DKU несет ответственность за содержание публикации, которое не обязательно отражает позицию USAID или Правительства США.

